

Prof. dr. sc. Vlatka Bilas
Doc. dr. sc. Sanja Franc

POSLJEDNJI POZDRAV PROFESORU EMERITUSU MATI GRGIĆU

Profesor emeritus Mato Grgić bio je ugledni predavač, izvrstan znanstvenik i cijenjeni mentor. Napustio nas je 13. ožujka 2018. godine. Većinu svog radnog vijeka proveo je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Profesor emeritus Grgić prvi je glavni urednik Zbornika Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

Rođen je 26. srpnja 1947. godine u Golubiću kod Bihaća, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1970. godine te se iste godine zaposlio na Ekonomskom institutu Zagreb kao asistent na Odjelu za međunarodnu ekonomiju. U lipnju 1971. godine izabran je za asistenta na Katedri političke ekonomije Fakulteta ekonomskih nauka Sveučilišta u Zagrebu gdje je napredovao sve do mjesta redovitog profesora u trajnom zvanju 1997. godine. Na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dočekao je i mirovinu.

Značajan i upečatljiv doprinos stručnoj, znanstvenoj, nastavnoj i društvenoj zajednici profesora emeritusa Grgića ogleda se u području međunarodne ekonomije. Taj obol je nemjerljiv. Naime, njegov doprinos nije moguće svesti samo na bibliometrijske podatke i suhoparne činjenice - broj nagrada, broj uspješno mentoriranih studenata, funkcije koje je obnašao i slično. Na taj način nemoguće je vrednovati njegovo dostojanstvo, kolegijalnost i spremnost na pomoć te poštovanje prema instituciji u kojoj je radio, prema studentima i kolegama. Teško je naći riječi za opisati koliko je značio mnogima.

Godine 2006., na osobnu inicijativu, zajedno s grupom nastavnika, pokrenuo je osnivanje Katedre za međunarodnu ekonomiju, čiji je pročelnik bio do odlaska u mirovinu. Bio je to veliki doprinos etabliranju i daljnjem razvoju grane međunarodne ekonomije. Osobitu brigu vodio je za znanstveno i nastavno usavršavanje i napredovanje mlađih kolega.

Izučavanje međunarodne ekonomije nikada nije bio toliko značajno kao danas. U današnjem svijetu, nijedna zemlja ne djeluje u ekonomskoj izolaciji. Međusobno su povezane preko međunarodnog kretanja roba i usluga, proizvodnih faktora rada i kapitala, tehnologije i slično. Činjenica je da se danas ne mogu voditi nacionalne ekonomske politike bez procjenjivanja njihovog eventualnog utjecaja na ekonomije drugih zemalja, kao i ne uzimajući u obzir ekonomske politike drugih zemalja i općenito, prilike na svjetskom globalnom tržištu. Međuovisnost zemalja postaje sve kompleksnija i stalno se povećava te raste i potreba za intenziviranjem međunarodne suradnje, regulacije i koordinacije.

Bio je nositelj obveznog kolegija *Međunarodna ekonomija*, izbornog kolegija *Regionalne ekonomske integracije* te voditelj Specijalističkog poslijediplomskog studija *Upravljanje izvozom* do odlaska u mirovinu na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obnašao je i dužnost prodekana za poslijediplomske studije i doktorate, kao i brojne druge dužnosti: član Sveučilišnog savjeta Sveučilišta u Zagrebu, član Matičnog odbora za područje društvenih znanosti, član Vijeća

za društveno-humanističko područje, predsjednik Odbora za poslijediplomske studije Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik Povjerenstva za evaluaciju znanstvenih projekata Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predsjednik Etičkog povjerenstva za zaposlenike Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, član Fakultetskog vijeća na istome te druge.

Unatoč borbi s bolešću, predano je i svakodnevno radio, i na taj način pokazujući svojim primjerom koliko poštuje svoju instituciju, kolege i studente, s kojima ga je rad posebno veselio.

Sudjelovao je u izradi brojnih znanstvenih i stručnih studija, sudjelovao na brojnim domaćim i međunarodnim konferencijama te je objavio brojne znanstvene i stručne radove. Istraživačkim je radom dao doprinos u područjima, od teorije i značaja vanjske trgovine za ekonomski rast, komparativnih prednosti zemlje te globalizacije financijskih tržišta i liberalizacije kapitalnih transakcija, preko fiskalne i monetarne politike Europske unije i Republike Hrvatske do tečajne politike. Detaljnije, analizirao je proizvodne strukture i strukture izvoza zemalja, međunarodne ekonomske odnose i održivi razvoj, formiranje cijena u međunarodnoj razmjeni i koncept nejednake razmjene, strukturne promjene u svjetskoj ekonomiji, problem inflacije i zaduženosti, politiku tečaja i zaštite u strategiji razvoja hrvatskog gospodarstva, globalizaciju i liberalizaciju hrvatskog financijskog sustava te mnoge druge povezane teme. Njegovi radovi služe kao vrijedan i relevantan izvor za daljnja istraživanja iz područja međunarodne ekonomije.

U ranijoj fazi svog znanstvenog i istraživačkog rada profesor emeritus Grgić napisao je djelo *Proizvodna struktura i izvozna orijentacija Jugoslavije* 1983. godine u kojemu je detaljno analizirao i objasnio vanjskotrgovinsku razmjenu Jugoslavije s posebnim težištem na objašnjavanje trgovinskog deficita. Djelo predstavlja izvoran, jedinstven i jasno strukturiran znanstveni rad na temu vanjske trgovine Jugoslavije. Analizirana je robna i geografska struktura izvoza Jugoslavije i promjene robne i geografske koncentracije izvoza. Osim toga, uspoređena je struktura izvoza Jugoslavije sa strukturom svjetskog izvoza. Istražio je intersektorsku/intrasektorsku specijalizaciju Jugoslavije te je analizirao njenu izvoznu orijentaciju odnosno odrednice jugoslavenskog izvoza. Poseban doprinos očituje se u izračunu promjene cjenovne konkurentnosti jugoslavenskog izvoza na osnovi usporedbe kretanja opće relativne razine cijena u Jugoslaviji i drugim zemljama s kretanjem tečaja valuta odnosnih zemalja. Istraženi su i faktori koji su utjecali na porast proizvodnje u razdoblju 1960. - 1980. posebno s obzirom na značaj ekonomskih odnosa s inozemstvom. Na kraju, analizirane su strukturne međuzavisnosti ekonomije Jugoslavije i rangirane su djelatnosti s obzirom na snagu utjecaja na više i niže stupnjeve prerade.

U nastavku se daje prikaz odabranih radova profesora emeritusa Grgića u koautorstvu, koji se i danas koriste kao udžbenici i priručnici Sveučilišta u Zagrebu na kolegijima *Međunarodna ekonomija* i *Regionalne ekonomske integracije* te *International Economics* i *Regional Economic Integrations* na *Bachelor Degree in Business* programu Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Najsloženije teorijske probleme međunarodne ekonomije i regionalnih ekonomskih integracija predstavljao je na vrlo pristupačan i jasan način. Način izlaganja materije, stil i logički pristup jasno ukazuju na njegovo veliko znanstveno, stručno i nastavno znanje i iskustvo.

Sveučilišni udžbenik *Međunarodna ekonomija* iz 2008. godine obrađuje područja međunarodne trgovine i međunarodnih financija: teorije međunarodne trgovine, trgovinske politike, povezanost trgovinske liberalizacije i ekonomskog razvoja, regionalne ekonomske integracije, liberalizaciju kretanja proizvodnih faktora rada i kapitala, devizni tečaj i devizno tržište, platnu bilancu, politike unutarnje i vanjske ravnoteže, međunarodne financijske krize i zaduženost, globalizaciju i održivi razvoj. Važno je istaknuti da udžbenik uključuje i nove razvojne pravce poput e-trgovine, povezanosti zaštite okoliša i trgovine, kolaboracijske prednosti zemalja, multilateralne i regionalne liberalizacije i drugo.

Sveučilišni udžbenik *Poduzetništvo u međunarodnoj ekonomiji* iz 2010. godine predstavlja izvorno znanstveno djelo, a obrađuje teme poslovanja primarno malih i srednjih poduzeća u promijenjenu globalnom okruženju. Nastavno na navedeno, poseban je fokus na temama internacionalizacije poslovanja, povezanosti poduzetničke aktivnosti, ekonomskog rasta i ekonomskih sloboda, poduzetničke infrastrukture te raznim aspektima poslovanja malih i srednjih poduzeća.

Proces regionalnog integriranja, motiva i efekata istoga, profesor emeritus Grgić je analizirao u sveučilišnom udžbeniku *Teorija regionalnih ekonomskih integracija* iz 2012. godine. Udžbenik predstavlja izvorno znanstveno djelo s posebnim doprinosom i metodološkim pristupom prilagođenom studentima za izučavanje predmetne materije. Udžbenik se fokusira na problematiku odnosa multilateralizma i trendova regionalizacije, motiva regionalnog integriranja, efekte stvaranja regionalnih ekonomskih integracija, s posebnim naglaskom na efekte stvaranja monetarnih unija, efekte liberalizacije kretanja proizvodnih faktora rada i kapitala unutar regionalnih ekonomskih integracija, problematiku intra i ekstra inozemnih izravnih ulaganja, utjecaje stvaranja regionalnih ekonomskih integracija na razvoj i siromaštvo te na problematiku praćenja i upravljanja regionalnim ekonomskim integracijama.

Dodatno, analizu odabranih najznačajnijih integracija profesor emeritus Grgić je prikazao u još jednom sveučilišnom udžbeniku, *Regionalne ekonomske integracije u svijetu* iz 2012. godine. U djelu su obrađeni odabrani primjeri regionalnih ekonomskih integracija u Africi, Europi, Sjevernoj Americi, Latinskoj Americi i Karipskom otočju, Aziji, Bliskom istoku te Australiji i Pacifiku. U analizi integracija primjenjuje se jedinstven pristup te se kod funkcioniranja svake integracije analiziraju: trgovinski tijekovi, liberalizacija kretanja kapitala i rada, institucionalni okvir i *monitoring*, osnovne prepreke rastu i razvoju integracije, dostignuća i učinci te perspektive i izazovi budućeg razvoja.

Sveučilišnim priručnikom *Inozemna izravna ulaganja i ekonomski razvoj* iz 2012. godine profesor emeritus Grgić analizira brojne teorije koje objašnjavaju čimbenike, motive, oblike i efekte inozemnih izravnih ulaganja. Posebno se analizira utjecaj priljeva inozemnih izravnih ulaganja na ekonomski razvoj zemlje, kao i uloga apsorpcijskog kapaciteta zemlje u ostvarivanju pozitivnih utjecaja. Sveobuhvatnom obradom efekata liberalizacije kretanja kapitala te inozemnih izravnih ulaganja, kako na zemlju podrijetla, tako i na zemlju odredišta te povezivanjem različitih aspekata inozemnih izravnih ulaganja ostvaren je značajan znanstveni doprinos.

Profesor emeritus Grgić objavljivao je i djela na engleskome jeziku, poput dvaju sveučilišnih udžbenika, *International economics* iz 2009. godine te *Regional Economic Integrations: Effects and Perspectives* iz 2012. godine.

Pored svega navedenoga, profesor emeritus Grgić posjedovao je vrsne nastavne vještine. Odgojio je brojne generacije studenata koje ga pamte kao velikog znalca i pedagoga. Veselio se uspjehu svojih studenata i mlađih kolega, uvijek spreman na pomoć i savjet. Njegova predavanja obilovala su najnovijim teorijskim i praktičnim spoznajama te bila na iznimno visokoj razini kvalitete. Profesor emeritus Grgić svoj je poziv shvaćao vrlo odgovorno te se usavršavao kontinuirano, čak i po odlasku u mirovinu. Uvijek je bio u korak s vremenom te koristio suvremene nastavne metode i sredstva, a koji su poseban izazov predstavljali u ilustraciji grafičkih modela međunarodne ekonomije.

Svojim je otvorenim pristupom studentima približavao materiju na jednostavan i prihvatljiv način te je putem mentorstava minuciozno vodio kandidate kroz izazove savladavanja novih tema, problema i testiranja hipoteza, na svim razinama studija. Krasila ga je jasnoća, strpljivost, jednostavnost i pristupačnost.

Iza profesora emeritusa Grgića ostaje puno toga – njegova Katedra za međunarodnu ekonomiju, njegovi studenti, magistranti i doktoranti, koji danas obavljaju ugledne i važne funkcije u poslovnom i znanstvenom sektoru te brojna literatura koja predstavlja temelj izučavanja međunarodne ekonomije u Hrvatskoj.

Profesor emeritus Grgić je svojim specifičnim ljudskim pristupom svakoj osobi i temi, svojom mudrošću, iskustvom i širokim pogledima uvijek znao iznaći rješenje, dati savjet i donijeti odluke za dobrobit sviju uključenih. Zalagao se za sklad, toleranciju i poticanje svačijih specifičnih snaga i prednosti te je sve nas koji smo ostali iza njega naučio vrijednostima dobrog čovjeka, svestranog znanstvenika, kvalitetnog i jasnog predavača, mentora te profesionalnog i tolerantnog kolege.

Napustio nas je čovjek koji je odredio naš profesionalni put, naš učitelj koji nas je osim međunarodnoj ekonomiji, učio i sagledavati život i rad iz druge perspektive, koji nas je naučio vrednotama akademskog integriteta i čestitosti, koji nas je inspirirao i poticao da rastemo i razvijamo se. Živjet ćemo sve vrednote kojima nas je nesebično poučio.

Mirno spavajte Profesore naš!